

Josep Pla, mot a mot

Diccionari planià

En el desè aniversari de la mort de Josep Pla, l'escriptor català més llegit i més popular del segle XX, EL TEMPS proposa als seus lectors de fer una aproximació nova i original a la seva obra i al seu pensament: un *Diccionari planià* de temes i de persones.

És, fet i fet, una antologia formada per alguns dels temes bàsics desenvolupats per l'escriptor al llarg de la seva obra i per una selecció de les opinions que li han merescut diferents personatges.

Aquesta tria de textos pot ser una sorpresa fins i tot per als millors lectors de l'autor de les *Notes disperses*.

Algunes de les afirmacions reproduïdes, els semblaran noves a molts, un cop extretes de les notes més extenses de les quals formaven part.

Es, en definitiva, una lectura diferent de Pla.

El *Diccionari planià* permetrà redescobrir el talent i l'enginy del nostre autor. Al mateix temps, constitueix una descripció del seu pensament.

Josep Pla és l'autor del diccionari. Els textos que *comenten* cadascun dels temes triats li pertanyen del tot. Lluís Bonada, autor d'una biografia de Pla i de dos estudis de la seva obra, n'ha fet la tria.

Adjectius. Els substantius es troben de tota manera, perquè són les coses que ens rodegen habitualment: els adjectius són molt més difícils de trobar.

Adolescència. És l'època més trista i mancada de la vida perquè és el període de les il·lusions continuades sense tenir cap mitjà de realitzar-les i, per tant, sotmeses a seguides, petites o grans, catàstrofes.

Alcohol. Com el fumar, l'alcohol ha estat un factor que ha fet marxar la meua literatura. La meua imaginació ha estat desgraciada i miserable. L'alcohol ha excitat la meua memòria i la imaginació —no pas gaire, una mica.

Alemanys. Els alemanys, per a ésser feliços, han d'ésser socialistes, han d'ésser molècules d'un organisme més vast, si és possible han de cantar en un orfeó, sotmès naturalment a una disciplina.

Allende, Salvador. *Sinistre.*

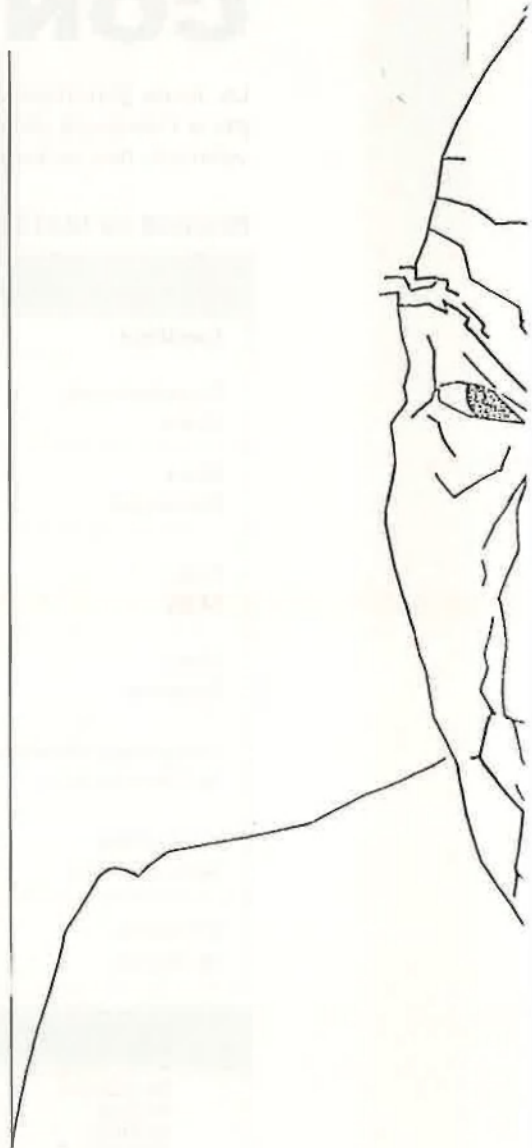
Amistat. Els moralistes diuen que l'origen de l'amistat es troba en la necessitat de parlar d'un mateix sense sen-

tir l'angúnia del sentit del ridícul —de parlar d'un mateix amb llibertat, d'exercir la pròpia vanitat, davant una persona que escoltarà generosament i no en traurà més que amables conseqüències. No he estat mai capaç de parlar de mi amb ningú —ni tan sols amb una persona de la família. No he parlat mai de mi amb ningú, i el fet demostra que no tinc cap capacitat per a l'amistat.

Amor. L'amor real és inseparable de la pornografia.

Anarquisme. L'anarquisme, com a ideologia, és d'un primitivisme i d'una rusticitat esborronadors. La persistència del fenomen anarquista al nostre país, que és en aquest punt una vertadera excepció en tot el concert dels països del món, és realment estranya. Sembla impossible que una classe tan formidablement positiva i realista com la classe obrera hagi adoptat com a base filosòfica de la seva actuació un simulacre de sistema que en el món conreen només els pseudo-intel·lectuals decadents i els petits burgesos maniàtics d'oratòria. (1930)

Andorrà. A Andorra, una gran quantitat de viatgers posen en els llibres de registres de les fondes i en el moment de donar la professió la paraula màgica:

contrabandista. A la farmàcia, sento que una dona vella diu a l'apotecari: "Sí, la meva filla s'ha casat molt bé, no es pot negar... El meu gendre és un contrabandista important". L'andorrà, que per definició és contrabandista, ex-contrabandista o presumpte contrabandista, és home caut, de gran ponderació, valent sense ésser temerari, silenciós, acostumat a tenir sempre l'enemic a quatre passes.

Això li dóna molt de seny i una extrema discreció.

Vicent Andrés Estellés. És un enorme prosista (periodista) que escriu en vers. Aquesta ha estat la gran projecció del senyor Este-

llés. Davant aquesta obra tan maliciosa-humil, jo em trec el barret i aspiro a ser un admirador del senyor Estellés.

Arbres. En públic i en privat he demanat centenars de vegades que en les carreteres que s'han d'ampliar i que contenen dues rengleres d'arbres, es tallin només els d'un cantó, com es fa a França i a tot arreu en

situacions similars. Resultat: no res. Això ho haurien pogut fer, és clar, els ajuntaments, però deixem els ajuntaments de banda. Una hilaritat de tants anys pot arribar a fatigar. (1958).

Armengou, Ignasi. Com a bon socialista, volia ser funcionari.

Ateneu Barcelonès. A la penya, no hi vaig veure mai cap senyora, ni jove ni vella, ni rossa ni morena, ni negra ni blanca. No hi vaig veure mai cap capellà, ni frare, ni monjo, ni canonge, ni *hermano*. No hi vaig veure mai cap uniforme —ni tan sols l'uniforme de soldat. La masculinitat de la penya fou total. Tots els qui un dia o altre hi passàrem i encara som vius l'hem enyorada. Hi aprengüem l'entregent, la tolerància, el respecte i l'educació normal.

Autoritat. El crònic i enorme problema de la manca d'autoritat legítima ha fet que Catalunya fos un camp obert a tota mena de doctrines abstractes grollelament importades.

Badoc. Jo sóc i he estat tota la vida, exactament un badoc, un mandrós, un contertulià —avui retirat de l'ofici—, un xerraire profús encara que discret, un contemplatiu. El fet que hagi escrit uns quants llibres no vol dir res. Vol dir que les persones del meu temps encara han fet menys.

Barba. Els burgesos d'aquest segle implantaren l'afaitat diari. En aquest règim he viscut sempre. Jo no he portat mai ni barba ni bigoti i m'he afaitat cada dia. La burgesia, si no és un ordre i una puntualitat, és infecta. Ara és al revés. La barba, els cabells llargs, escassa barberia i aspecte de superhome.

